

POSTANOWIENIE

Dnia 3 sierpnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku M. K. N.
przy uczestnictwie B. N. i L. K. - opiekuna prawnego B. N.
o uchylenie ubezwłasnowolnienia całkowitego B. N.,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 3 sierpnia 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania B. N.
od postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 15 stycznia 2016 r., sygn. akt [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) przyznaje adwokatowi M. G., prowadzącemu Kancelarię Adwokacką M. G. w G., od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...]. kwotę 180,- (sto osiemdziesiąt) zł, powiększoną o należną stawkę podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu uczestniczce B. N. w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Uczestniczka postępowania B. N. złożyła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 15 stycznia 2016 r., którym oddalono jej apelację od postanowienia Sądu Okręgowego w G. z dnia 11 sierpnia 2015 r., oddalającego wniosek M. K. N. o uchylenie ubezwłasnowolnienia całkowitego uczestniczki.

Sąd Najwyższy, oceniając – na podstawie art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. – skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Celem skargi kasacyjnej jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rola nie polega zatem na korygowaniu ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. W ramach tzw. przedsądu Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należyście umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. czy występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przyczyny te dotyczą kwestii istotnych dla interesu publicznego i muszą być wykładane ściśle.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania jest oddzielną jednostką redakcyjną skargi kasacyjnej, uregulowaną w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Wymaga on uzasadnienia przyczyn oznaczonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Nie wystarcza odwołanie się do motywów podstaw skargi kasacyjnej, nawet jeżeli wskazują tożsame argumenty (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16 – nie publ.), gdyż postanowienie w przedmiocie przyjęcia skargi do rozpoznania zapada podczas innego posiedzenia i w innym składzie sądu jak merytoryczne rozpoznanie skargi kasacyjnej (art. 398¹⁰ zd. 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

W skardze oparto się na przyczynach kasacyjnych oznaczonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Odnosząc się do pierwszej z nich wskazać należy, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w zasadzie powinno spełniać wymagania

przewidziane dla zagadnienia prawnego przedstawianego w oparciu o art. 390 § 1 k.p.c. przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z dnia 14 września 2012 r., I UK 218/12 – nie publ.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, z dnia 24 października 2012 r., I PK 129/12 – nie publ.). Wątpliwości muszą pozostawać w związku z rozstrzygnięciem sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, BSN 2014, nr 11, s. 7, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., III CZP 71/13, nie publ.). Istotne zagadnienie prawne należy jednak postawić w sposób ogólny i abstrakcyjny, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 – nie publ.). Niezbędne jest wskazanie wprost przepisu prawa, który wzbudził poważne wątpliwości oraz różnych sposobów jego interpretacji, wynikających z judykatury lub piśmiennictwa, (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2014 r., II PK 257/13, nie publ., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 54/12, nie publ.). Nie można ich zastąpić postawieniem samych pytań do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, nie publ.) Zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne bądź wtedy, kiedy Sąd Najwyższy nie wyraził jeszcze stanowiska w związku z przedstawionym problemem, bądź w wypadku rozstrzygnięcia problemu wykazania, że zachodzą podstawy do jego zmiany bądź modyfikacji. Skarżąca przedstawiła zagadnienie dotyczące interpretacji pojęcia „ustania przyczyn, dla których orzeczono ubezwłasnowolnienie” w rozumieniu art. 559 k.p.c. Jednak jedynie pozornie ma ono charakter jurydyczny. Przyczyna orzeczenia ubezwłasnowolnienia sprowadza się do kwalifikacji oznaczonego stanu faktycznego, często o charakterze złożonym. Jest ona możliwa tylko w indywidualnych okolicznościach faktycznych danej sprawy, stanowiących podstawę dalszych ocen prawnych. Ponadto udzielenie odpowiedzi wprost na tak postawione zagadnienie w zasadzie nie jest możliwe, gdyż problem jest złożony, dotyczy znacząco różnych

stanów faktycznych i prawnych, uogólniona wypowiedź Sądu Najwyższego nic by nie wniosła do dorobku judykatury, a opatrzona szeregiem dodatkowych wyjaśnień i zastrzeżeń stałaby się nieczytelna i mogłaby wywołać dalsze wątpliwości interpretacyjne. Choroba psychiczna uczestniczki, jak wyjaśniali biegli, ma charakter trwały, a leczenie pozwala jedynie na dłuższe lub krótsze okresy remisji. Ustanie przyczyny musi mieć charakter stałej, a nie periodycznej poprawy. Tym samym przedstawione zagadnienie, aczkolwiek interesujące, ma charakter teoretyczny i nie uzasadnia przyjęcia skargi kasacyjnej.

Z kolei dla skutecznego powołania w skardze przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego mającej charakter oczywisty, widoczny *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2016 r., IV CSK 729/14 oraz z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15 – nie publ.). Musi być oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna bez głębszej analizy przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, nie publ.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest przy tym oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, nie publ.). Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym – jego zdaniem – Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią jurydyczną argumentację odnoszącą się do oczywistości ich naruszenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2013 r., I UK 214/13, nie publ.).

Skarżąca wiąże oczywistą zasadność skargi z naruszeniem przepisów postępowania, tj. art. 217 § 1, art. 227, art. 278 § 1, art. 316 § 1, art. 553, art. 554¹ § 1, art. 559 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c., jednak nie zamieszcza wyводу motywującego w jaki sposób, jej zdaniem, doprowadziło ono do oczywistej zasadności skargi. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego nie jest

wystarczające odwołanie się do uzasadnienia podstaw skargi ze względu na odmienne funkcje procesowe posiedzenia w sprawie przyjęcia skargi do rozpoznania oraz merytorycznego jej rozpatrzenia. Ponadto skarżąca podnosi, że zaskarżone orzeczenie jest nieprawidłowe z punktu widzenia celu postępowania o uchylenie ubezwłasnowolnienia, ponieważ sądy rozpatrujące sprawę odnotowały znaczną poprawę stanu zdrowia uczestniczki postępowania. Powyższy argument również nie jest dostatecznie przekonujący. Sąd drugiej instancji wyczerpująco wyjaśnił, dlaczego stopień poprawy stanu psychicznego skarżącej uznał za niewystarczający do uchylenia ubezwłasnowolnienia.

Ubocznie wskazać trzeba, iż powołanie się na te same okoliczności dla uzasadnienia powołanych przyczyn jest chybione. Nie sposób bowiem przyjąć, że to samo naruszenie przepisów prawa jest z jednej strony widoczne bez głębszego namysłu dla każdego prawnika, a z drugiej uzasadnia potrzebę rozstrzygnięcia problemu prawnego autorytatywną wypowiedzią Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2008 r., III CSK 64/08, nie publ.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. a *contrario* odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania. O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestniczce z urzędu orzekł zaś na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 14 ust. 1 pkt 27 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 2016, poz. 1714).

